

همایون شجریان از برگزاری کنسرت خود در شیراز خبر داد. به‌گزارش ایسنا، همایون شجریان در صفحه شخصی خود در اینستاگرام نوشت: «بعد از مدتی دوری، چندروز دیگر دوباره روی صحنه خواهیم بود. خوشحالم که برای اولین بار خبر کنسرت تازه‌را باشما در میان می‌گذارم؛ اجرایی با نام «هرجا که تویی» که این روزها همراه با گروه سیاوش مشغول تمرین و آماده شدن برای آن هستیم. اجراها از روز ۱۵

اجرای کنسرت همایون شجریان در شیراز



قصه خشکسالی از نگاه نوجوانان

گفت‌وگوی اختصاصی روزنامه «جام‌جم» با فریدون نجفی، فیلمساز در حاشیه جشنواره فیلم کودکان و نوجوانان

«عروس چشمه» تازه‌ترین ساخته

فریدون نجفی، فیلمساز شناخته‌شده

حوزه کودک و نوجوان، امسال در

سی‌وهشتمین جشنواره فیلم‌های

کودکان و نوجوانان شرکت کرده است.

این فیلم روایتی درباره خشکسالی و

پیامدهای آن است که تلاش می‌کند

مسأله محیط زیست را از زاویه نگاه نوجوان امروز به تصویر

بکشد؛ نوجوانی که برخلاف نسل‌های گذشته، به‌واسطه

اینترنت و فناوری به اطلاعات گسترده‌ای دسترسی دارد و برای

یافتن پاسخ پرسش‌هایش منتظر بزرگ‌ترها نمی‌ماند. نجفی که

پیش از ورود به سینما سابقه فعالیت محیط‌زیستی و معلمی

داشته، در این فیلم نیز مانند بخشی از آثار قبلی‌اش سراغ

دنیای نوجوانان رفته و داستان را در جغرافیایی خارج از پایتخت

روایت کرده است. قصه فیلم درباره چشمه‌ای است که خشک

شده و باور قدیمی «عروس چشمه» نیز به‌عنوان بخشی از

میراث فرهنگی منطقه، در مسیر روایت با نگاه امروزی نوجوانان

بازخوانی می‌شود. هومان، شخصیت اصلی فیلم، با استفاده از

امکانات و اطلاعاتی که فناوری و هوش مصنوعی در اختیارش

قرار می‌دهند، تلاش دارد علت خشک شدن چشمه را پیدا کند.

نجفی در گفت‌وگو با ما تأکید کرد که عروس چشمه صرفاً برای

سرگرم کردن مخاطب نوجوان ساخته نشده، بلکه می‌خواهد

ذهن او را پس از خروج از سالن سینما درگیر پرسش و

تصمیم‌گیری کند؛ رویکردی که در شرایط تشدید بحران آب و

تغییرات اقلیمی، موضوع فیلم را به یکی از مسائل ملموس

زندگی امروز پیوند می‌دهد.

🗨️🗨️🗨️

۴ به نظر می‌رسد دغدغه محیط زیست دارید. چه شد که به این مضمون پرداختید و چرا تهیه‌کنندگی فیلم را هم برعهده گرفتید؟

عروس چشمه به یکی از دغدغه‌های مهم من، یعنی محیط‌زیست در همه ابعاد، می‌پردازد. من پیش از آن‌که فیلمساز باشم، فعال این حوزه بوده‌ام و همچنان حفظ طبیعت از مهم‌ترین دغدغه‌های من محسوب می‌شود. قصه عروس چشمه، همان‌طور که از نامش می‌توان حدس زد، درباره خشکسالی است. اگر به همین سال‌های اخیر نگاه کنید، می‌بینید جهان به سمت خشکی می‌رود. زمین‌گرم‌شده و بسیاری از چشمه‌ها در حال خشک شدن هستند و ایران هم با مسأله کم‌آبی مواجه است. این قصه را در ژانر نوجوان ساختم؛ چون معتقدم طرح مسائل مختلف از زبان کودکان و نوجوانان، تأثیر بیشتری دارد. بچه‌ها معصومیت دارند و گاهی حرف‌های‌شان بیشتر از بزرگ‌ترها بر دل می‌نشیند. قصه را متناسب با زندگی امروز طراحی کردم؛ دنیایی که

مهرماه ۱۴۰۵ در شهر شیراز آغاز می‌شوند و فروش بلیت نیز از سیزدهم مهرماه شروع شده است. هر جا که تویی برای من فقط نام این کنسرت نیست؛ یادآور این است که فاصله‌ها همیشه آن قدر که به نظر می‌رسند دور نیستند. گاهی یک صدا، یک همراهی یا یک دست یاری می‌تواند راهی باز کند و آدم‌ها را به هم نزدیک‌تر سازد». مجری این پروژه مؤسسه فرهنگی-هنری همایون شجریان، مدیر



برنامه سحر فروزان و نوازندگان گروه سیاوش نیز آزاد میرزاپور عود، حسین رضایی‌نیا دف، مهیار طریحی سنتور، رادمان توکلی تار، مهرداد اعظمی‌کیا کمانچه و مرتضی مومنین تنبک اعلام شده‌اند. شجریان آخرین بار در نیمه نخست سال ۱۴۰۱ در سالن وزارت کشور روی صحنه رفت و پس از آن تور کنسرت‌های خارج از کشور خود را آغاز کرد و از آن پس تاکنون کنسرتی رسمی در ایران برگزار نکرده است.

۴ در این فیلم از بازیگران شناخته‌شده هم استفاده کرده‌اید. دلیل انتخاب آنها چه بود؟

در بعضی فیلم‌ها سعی می‌کنم از بازیگرانی استفاده کنم که ناشناخته هستند یا کمتر در تصویر دیده شده‌اند. در فیلم قبلی‌ام هم از بازیگران آن منطقه استفاده کردم. من سال‌هاست با نابازیگران کار می‌کنم و معمولاً تلاش می‌کنم بازیگران را از فضای بکرو واقعی از همان محیط و جغرافیا انتخاب کنم. قطعاً این کار باعث می‌شود بازی‌ها واقعی‌تر و مستندتر باشند. اما حضور هنرپیشه حرفه‌ای در سینما، نه فقط در ایران بلکه در همه جای دنیا، معمول است. بخشی از این مسأله به سرمایه‌گذاری برمی‌گردد. سرمایه‌گذار معمولاً علاقه دارد یک هنرپیشه شناخته‌شده در فیلم حضور داشته باشد، چون بحث اکران و فروش فیلم و بازگشت سرمایه هم مطرح است. از طرف دیگر، برای بچه‌هایی که انتخاب کرده‌ام، حضور یک بازیگر حرفه‌ای می‌تواند هیجان‌انگیز باشد. وقتی چهره‌ای حرفه‌ای در کنارشان قرار می‌گیرد، به‌طور قطع انرژی و انگیزه بیشتری پیدایمی‌کنند.

در این فیلم، برخلاف کار قبلی‌ام در حوزه کودک و نوجوان، بازیگرانم را کمتر از خود منطقه انتخاب کردم. حتی برای نقش نوجوان هم سراغ یک بازیگر تهرانی رفتم. الاناز شاکردوست هم در فیلم حضور دارد و شخصیت یک مهندس معدن را بازی می‌کند که اصلاً متعلق به آن منطقه نیست. البته انتخاب بازیگر برای من بسیار مهم است و این نکته هم وجود دارد که بعضی افراد ممکن است پارت‌ر مناسبی برای بچه‌ها نباشند و نتوانند ارتباط خوبی با آنها برقرار کنند. اما خانم شاکردوست واقعا همراه بود. پیش از این‌که وارد فیلمبرداری شویم، دغدغه‌ام این بود که بینیم چقدر می‌تواند کنار بچه‌ها قرار بگیرد و با آنها همراه شود. خوشبختانه بچه‌ها و اایشان خیلی خوب با یکدیگر هماهنگ شدند و در نهایت آن چیزی که می‌خواستم، شکل گرفت.

۴ فیلم شما در جشنواره فیلم کودک و نوجوان حضور دارد. با توجه به این‌که امسال جشنواره تحت تأثیر اتفاق تلخ مربوط به کودکان میناب قرار گرفته، درباره این موضوع و فضای متفاوت جشنواره چه نظری دارید؟

بالاخره آنها بخشی از بچه‌های ایران هستند و فرقی نمی‌کند در کدام نقطه کشور زندگی کنند. این موضوع دغدغه خود من هم بود. من پیش از این‌که این اتفاق رخ دهد، به میناب رفته بودم. قرار بود کاری آنجا بسازیم و حتی در همان مدرسه از تعداد زیادی از بچه‌ها تست بازگیری گرفتیم. بچه‌های بسیار خوب و پراترنزی‌ای بودند. بعد از این اتفاق واقعا نمی‌دانم چه بگیریم. در همین عروس چشمه هم اگر دقت کنید، شخصیت اصلی من از نظر جغرافیایی به همان منطقه نزدیک است و هومان لِهجه جنوبی دارد. به نظرم اتفاق خوبی است که جشنواره کودک امسال کمی فضای خود را به این موضوع معطوف کرده است؛ چون ناگهان بچه‌های آن مدرسه دیگر در میان بچه‌ها نیستند. یکی از رسالت‌های جشنواره کودک می‌تواند همین باشد. به نظرم حرکت خوبی است که این موضوع بهانه‌ای شود تا فیلمسازان بعدها به منطقه بروند و درباره این واقعه و اتفاقی که برای این بچه‌ها افتاده، فیلم بسازند. فکر می‌کنم بخشی از این مسئولیت باید بر عهده جشنواره کودک باشد و خیلی مشتاقم فیلم‌های این بخش را ببینیم؛ چون این اتفاق مربوط به امسال است. معمولاً سینما این‌گونه نیست که بلافاصله بتواند درباره یک اتفاق فیلم بسازد. ای‌کاش فیلم‌هایی که ساخته می‌شوند، از جنس آثار سفارشی نباشند. چنین آثاری معمولاً خیلی سریع ساخته می‌شوند و از نظر ماندگاری چندان قابل اتکا نیستند؛ چون بیشتر برای رفع تکلیف است. امیدوارم در مورد این اتفاق، نگاه بلندمدتی داشته باشیم. بعد از ماجرای میناب، امیدوارم جشنواره امسال زمینه‌ای فراهم کند تا از همین حالا برنامه‌ریزی دقیقی صورت بگیرد، فیلمنامه‌های خوب نوشته شوند به مرور زمان شاهد تولید فیلم‌های قدرتمندی باشیم. من سال‌هاست در حوزه کودک و نوجوان کار می‌کنم و واقعا دغدغه‌ام این بچه‌ها هستند. دیگر چه اتفاقی بزرگ‌تر از این می‌تواند وجود داشته باشد؟ به نظر من سینما باید دین خودش را به این ماجرا ادا کند.

به راحتی دنبال می‌کنند. بنابراین، دیگر نمی‌توان هر فیلمی ساخت و انتظار داشت که بچه‌ها با آن ارتباط برقرار کنند. این موضوع دغدغه من هم هست. معمولاً فیلم‌هایی که می‌سازم درباره نوجوانان است و برای کودک نیست. فیلم کودک شرایط خاص خودش را دارد. در فیلم کودک باید بیشتر سراغ خیال رفت و کار دشوارتری است؛ چون در کشور ما از نظر ابزار و امکاناتی که در اختیار فیلمساز قرار می‌گیرد، محدودیت وجود دارد و هزینه‌ها هم بالااست. به همین دلیل معمولاً سراغ قصه‌های رئال با رنگ‌وبوی ایرانی می‌روم. یکی از ویژگی‌هایی که در آثارم بر آن تأکید دارم، واقع‌گرایی و هویت ایرانی آنهاست. شاید بچه‌ها به دلیل فرهنگی که در آن زندگی می‌کنند، با دیدن عناصر فرهنگی مربوط به کشورمان بیشتر جذب فیلم شوند. این موضوع می‌تواند آنها را پای فیلم نگه‌دارد. البته اگر قصه محکمی داشته باشیم، به‌طور قطع مخاطب می‌نشیند و با آن ارتباط برقرار می‌کند. درعین حال سعی می‌کنم فیلم‌هایم را با شرایط امروز، نیازهای بچه‌ها و ذائقه آنها به‌روز کنم. من پیش از این‌که فیلمساز شوم، معلم بودم و بیشتر کارم با بچه‌ها بوده و به همین دلیل دنیای فیلم‌سازی برای من نوعی معلمی در مقیاس گسترده‌تر است.

همیشه سعی می‌کنم فیلمی بسازم که فقط مختص یک جغرافیا نباشد و مردم در نقاط مختلف دنیا بتوانند آن را ببینند. درعین حال، فرهنگ ایرانی در فیلم حفظ شود. ساخت فیلم سینمایی ک‌دهای جهانی دارد که فیلمساز باید آنها را رعایت کند تا فیلمش هم از نظر محتوا و هم از نظر فنی برای مخاطبان مختلف قابل پذیرش باشد.

۴ چقدر درگیر ساخت عروس چشمه بودید؟ فیلمنامه عروس چشمه شاید از سال‌ها قبل در ذهن من بوده و مدتی آن را سبک سنگین می‌کردم. به‌طور معمول، از زمانی‌که نگارش فیلمنامه را شروع می‌کنم تا ساخت فیلم، مدت زیادی طول می‌کشد. البته حدود ۴۰ روز پیش تولید داشتیم و ۴۰ روز هم سر ضبط بودیم. مراحل تولید و کارهای بعدی هم حدود یک ماه زمان برد. بنابراین، بروسه سختی داشتیم. فیلمبرداری باید در شهرستان انجام می‌شد. در استان فارس، حوالی شهرستان سپیدان و نورآباد ممسنی فیلم‌برداری کردیم. آن منطقه از نظر اقلیمی و جغرافیایی بسیار زیباست و فضای بکری دارد. اصلاً فکر می‌کنم

🗨️

یکی از ویژگی‌هایی که در آثارم بر آن تأکید دارم، واقع‌گرایی و هویت ایرانی آنهاست. شاید بچه‌ها به دلیل فرهنگی که در آن زندگی می‌کنند، با دیدن عناصر فرهنگی مربوط به کشورمان بیشتر جذب فیلم شوند



🗨️

برگزاری نشست «عصر شعرو روایت غزه»

همزمان با سالگرد عملیات قهرمانانه «طوفان الاقصی»، نشست شعرو روایت خوانی «عصر شعر و روایت غزه» با حضور جمعی از شاعران و نویسندگان در کافه کارستان بهارستان برگزار می‌شود. درآستانه فرارسیدن

سالگرد عملیات قهرمانانه «طوفان الاقصی»، نشست شعر و روایت خوانی «عصر شعر و روایت غزه» با حضور جمعی از شاعران و نویسندگان علاقه‌مند و صاحب‌اثر در موضوع فلسطین، امروز (سه‌شنبه) ساعت ۱۵:۴۰ در کافه کارستان بهارستان برگزار می‌شود. فلسطین در حافظه معاصر ما تنها یک جغرافیا نیست؛ بلکه روایتی زنده از ایستادگی، امید و مبارزه است؛ روایتی که سال‌هاست واژه‌های آن از نسلی به نسل دیگر منتقل شده است. عصر شعرو روایت غزه، با هدف پاسداشت این روایت‌ها و بازتاب صدای مقاومت در قالب ادبیات برگزار می‌شود. در این محفل ادبی، شاعران و نویسندگان به بازخوانی اشعار و روایت‌های خود درباره مقاومت و ایستادگی مردم فلسطین می‌پردازند و از دریچه ادبیات، بخشی از این روایت زنده را با مخاطبان در میان می‌گذارند.



🗨️

مراکز سیار کانون ۶۰ساله شد

همزمان با شصتمین سال فعالیت مراکز سیار کانون پرورش فکری کودکان و نوجوانان، ۱۵ مهر به‌عنوان «روز مراکز سیار» نام‌گذاری شد و برنامه‌های این‌روز، در سراسر کشور برگزار می‌شود. فرهاد فلاح،



معاون فرهنگی کانون پرورش فکری کودکان و نوجوانان، با تشریح پیشینه فعالیت مراکز سیار گفت: فعالیت این مراکز به سال ۱۳۴۵ بازمی‌گردد؛ زمانی که نخستین مرکز سیار روستایی کشور در استان فارس و با هدف کتاب‌رسانی به کودکان منطقه «دره شوری» آغاز به‌کار کرد. پس از آن، نخستین مرکز سیار شهری کانون نیز با یک دستگاه اتوبوس تجهیزشده در ۱۵ مهر ۱۳۴۵ برای خدمت‌رسانی فرهنگی به کودکان منطقه جوادیه تهران راه‌اندازی شد. از آنجا که تاریخ دقیق راه‌اندازی نخستین کتابخانه سیار روستایی در اسناد تاریخی ثبت نشده است، کانون همزمان با شصتمین سال فعالیت مراکز سیار، ۱۵ مهر را به عنوان روز مراکز سیار نام‌گذاری کرده است.

جام جم

فرهنگ

CULTURE

سه‌شنبه ۱۴ مهر ۱۴۰۵ ■ شماره ۷۴۳۵

🗨️ **یادداشت**

دکتر موسی نجفی | استاد تمام علوم سیاسی

از «نه شرقی، نه غربی»

تا هندسه تمدن نوین جهانی

انقلاب اسلامی را اگر صرفاً در چارچوب یک تحول سیاسی یا جابه‌جایی در ساختار قدرت ببینیم، بخش مهمی از حقیقت آن را از دست داده‌ایم. به نظر من، انقلاب اسلامی در یک مقطع تمدنی، ما را به نوعی فرهنگ سیاسی جدید رساند؛ فرهنگی که هنوز ابعاد و ظرفیت‌های آن، به‌ویژه در دهه پنجم انقلاب، آن‌گونه که باید مورد توجه قرار نگرفته است.

شاید یکی از فشرده‌ترین و در عین حال عمیق‌ترین نشانه‌های این فرهنگ سیاسی جدید را بتوان در همان شعار تاریخی «نه شرقی، نه غربی» جست‌وجو کرد؛ شعاری که در نخستین سال‌های انقلاب، شاید در ظاهر بیشتر ناظر به تقابل با اتحاد جماهیر شوروی و آمریکا یا رویارویی با دو دستگاه فکری مارکسیسم و لیبرالیسم بود اما حقیقت آن بسیار فراتر از این صورت‌بندی‌های سیاسی مقطعی است. نه شرقی، نه غربی یک شعار صرفاً سیاسی، که یک افق تمدنی بود. بیداری اسلامی، در بعد تمدنی با شعارنه شرقی نه غربی، یک مجموعه‌ای از فرهنگ سیاسی جدیدی را ارائه می‌دهد. این شعار در بطن بیداری اسلامی، مجموعه‌ای از مؤلفه‌ها و مفاهیم تازه در فرهنگ سیاسی پدید آورد؛ فرهنگی که نه می‌خواست در نظم سیاسی شرق تعریف شود و نه در الگوی تمدنی غرب حل شود.

از همین جاست که می‌توان فهمید چرا انقلاب اسلامی را باید در مقیاسی فراتر از مناسبات معمول سیاسی تحلیل کرد. این انقلاب حامل نوعی خودآگاهی تمدنی بود که به‌تدریج آثار خود را در جغرافیاها و جوامع مختلف نشان داد.

اما این مسیر با یک چالش مهم نیز مواجه بود؛ مسأله ناسیونالیسم.

🗨️ **بیداری اسلامی و مسأله هویت**

وقتی سیدجمال‌الدین اسدآبادی از وحدت اسلامی سخن می‌گفت، حتی هویت مذهبی و ملی خود را نیز در حاشیه قرار می‌داد. تعمد داشت که در فضای عمومی، هویت ملی‌اش مانع طرح یک ایده بزرگ‌تر نشود. شاید به همین دلیل است که درباره ایرانی، افغانی یا اسدآبادی بودن او بحث‌های فراوانی شکل گرفته است. خود او نیز گاه با زبان عربی سخن می‌گفت و گاه ترکی و نمی‌خواست هویت ملی به عاملی برای محدود شدن اندیشه بیداری اسلامی تبدیل شود. سیدجمال را می‌توان قهرمان مرحله نخست بیداری اسلامی دانست؛ مرحله‌ای که بیشتر خصلت مبارزاتی و سیاسی داشت اما بیداری اسلامی در مرحله تمدنی، چهره دیگری پیدا می‌کند. در این مرحله، دیگر ضرورت ندارد انسان برای اسلامی بودن، هویت ملی یا مذهبی خود را پنهان کند. اتفاقاً می‌تواند هم‌مذهب خود را آشکارا اعلام کند و هم به ملت و سرزمین خود تعلق داشته باشد و درعین حال در افقی فراتر از مرزهای ملی ببیندیشد. در اینجا شخصیت‌هایی همچون امام خمینی و شهید سلیمانی و در جهان اسلام، شهید سیدحسن نصرالله، قهرمان یک مرحله تمدنی جدید هستند.

🗨️ **سیدحسن نصرالله و شکل‌گیری یک هویت تازه**

در تاریخ بیداری اسلامی، دهه‌های اخیر را می‌توان مرحله‌ای تازه دانست؛ مرحله‌ای که نمونه مهم آن را در لبنان می‌توان مشاهده کرد. در لبنان نیز یک بیداری اسلامی جدید، دهه ۴۰ با امام آقاژ شد و در ادامه، حرکت امام موسی صدر نقشی مهم در شکل‌گیری آن داشت. حرکت امام موسی صدر در اساس، حرکتی هویت‌ساز بود.



متن کامل را در **جام‌جم‌انلاین** بخوانید

🗨️ **سینما**

رافعی، بهترین کارگردان جشنواره یونیورسال شد

عباس رافعی برای کارگردانی فیلم سینمایی «روای رهایی» جایزه بهترین کارگردانی نوزدهمین دوره جشنواره یونیورسال آمریکا را دریافت کرد و پربوش جاویدی نیز برای بازی در این فیلم، نامزد



دریافت جایزه بهترین بازیگر زن شد. به‌گزارش مهر، روای رهایی فیلمی اجتماعی درباره آسیب‌های اجتماعی زنان، دفاع از خود و تلاش برای دستیابی به عدالت است. در سال ۱۳۹۴ نیز فیلم «فصل فراموشی فریا» به کارگردانی عباس رافعی در همین جشنواره موفق به دریافت جایزه بهترین فیلم شد و ساره بیات نیز برای بازی در این فیلم جایزه بهترین بازیگر زن را دریافت کرده بود. نوزدهمین دوره جشنواره یونیورسال از ۲۳ سپتامبر ۲۰۲۴ (۱ مهر) در ایالت کانزاس آمریکا برگزار شد و روای رهایی در روز ۲۴ سپتامبر (۲ مهر) در سالن سینمایی جشنواره به نمایش درآمد. براساس اطلاعات منتشرشده از سوی جشنواره، یونیورسال سالانه بیش از ۳۰۰۰ اثر از بیش از ۱۳۰ کشور دریافت می‌کند.



اکران «بت» با یک هفته تاخیر

در سیزدهمین جلسه شورای صنفی نمایش، قرارداد اکران ۵ فیلم سینمایی «کافه سلطان»، «من می‌ترسم»، «بادبادک‌ها»، «بامبولک ۲» و «همسفر» به‌تصویب رسید. براساس مصوبات سیزدهمین جلسه شورای صنفی نمایش، کافه سلطان پس از «آن دو» در پردیس مگمال، من می‌ترسم از ۲۲ مهر پس از «سفینه نجات» و بادبادک‌ها از ۶ آبان پس از من می‌ترسم در پردیس آزادی اکران خواهند شد. همچنین بامبولک ۲ از ۲۲ مهر پس از «سفید برفی» و همسفر از ۲۰ آبان پس از بامبولک ۲ در پردیس سیتی سنتر روی پرده می‌روند. در این جلسه، با نیم‌پهاشدن بلیت فیلم «سفینه نجات» به‌مناسبت هفته کودک به‌مدت ۲ روز موافقت شد. علاوه براین، با درخواست تهیه‌کننده، اکران فیلم سینمایی «بت» با یک هفته تاخیر و از ۲۲ مهر به‌تصویب رسید.